

กฎสำนักนายกรัฐมนตรี

ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓)

ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน

พุทธศักราช ๒๕๑๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๘ นายกรัฐมนตรีออกกฎสำนักนายกรัฐมนตรีไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในส่วนที่ ๑ ของกฎสำนักนายกรัฐมนตรีออกตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๘ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ส่วนที่ ๑

เครื่องแบบทั่วไป

- ข้อ ๑ เครื่องแบบข้าราชการประจำการทั่วไป ให้มี ๒ ชนิด คือ
  - ๑.๑ เครื่องแบบปฏิบัติราชการ มี ๒ ประเภท
    - ก. เครื่องแบบสีกากีคอพับ
    - ข. เครื่องแบบสีกากีคอเบาะ

๑.๒ เครื่องแบบพิธีการ มี ๕ ประเภท

ก. เครื่องแบบปกติขาว

ข. เครื่องแบบปกติภาคก่อตั้ง

ค. เครื่องแบบครึ่งยศ

ง. เครื่องแบบเต็มยศ

จ. เครื่องแบบสโมสร

ข้อ ๒ ภายใต้บังคับแห่งข้อ ๓ และข้อ ๔

๒.๑ เครื่องแบบปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย

(๑) หมวก

ข้าราชการชายให้ใช้หมวกได้ ๒ แบบ

แบบที่ ๑ หมวกทรงหม้อตาลสีทึบ กะบังหน้า

ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ มีคুমโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ คุมแผ่นหมวกสีทึบ ทัศน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ในบัวกระหนกทำด้วยโลหะสีทอง สูง ๖.๕ เซนติเมตร

แบบที่ ๒ หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีทึบ หน้าหมวก

ติดตราครุฑพ่าห์ก้นสีทองสูง ๔.๕ เซนติเมตร

ข้าราชการหญิงให้ใช้หมวกได้ ๓ แบบ

แบบที่ ๑ อนุโลมตามแบบหมวกของข้าราชการ

ชาย แต่เป็นทรงอ่อน

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๕๗ ตอนที่ ๔๖

ราชกิจจานุเบกษา

๑ มิถุนายน ๒๕๒๓

แบบที่ ๒ หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปกสักกั สายรัดคางสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก ติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ ดุม ผ้าพื้นหมวกสักกั หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักคนสีทองสูง ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักกั

แบบที่ ๓ หมวกหมับสักกั ด้านหน้ามีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก ๒ ดุม ติดซ้อนกัน มีตราครุฑพ่าห์ในบัวกระหนกสูง ๔.๕ เซนติเมตร ติดที่ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกห่างจากมุมพับด้านหน้าหมวกประมาณ ๔ เซนติเมตร

การสวมหมวกให้สวมในโอกาสอันควร

(๒) เสื้อ

ข้าราชการชายให้ใช้เสื้อได้ ๒ แบบ

แบบที่ ๑ เสื้อคอพับสี่ประเภทสักกัแขนยาว รัดข้อมือ มีดุมที่ข้อมือข้างละ ๑ ดุม หรือแขนสั้น มีกระเป๋ายีบติดที่หน้าอกเสื้อข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าสีเสมี่ยมอยู่ตรงกลางตามทางตั้งกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร มีใบปกกระเป๋ารูปมนชายกลางแหลม หรือเป็นกระเป๋าสีอื่นใดไม่มีแถบกลางกระเป๋าสีและใบปกกระเป๋าสีเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มุมกระเป๋าสีและมุมปกกระเป๋าสีเป็นรูปตัดพองาม ที่ปากกระเป๋าสีทั้งสองข้างติดดุมข้างละหนึ่งดุม สำหรับชนิดใบปกกระเป๋าสี ติดเสื้อผ่าอกตลอด มีสายกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ติดดุมตามแนวอกเสื้อ ๕ ดุม ระยะห่างกันพอสมควร และติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสอง

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๕๑ ตอนที่ ๘๖

ราชกิจจานุเบกษา

๑ มิถุนายน ๒๕๒๓

ข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรีบนเสื้อเดียวกับเสวยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ปลายมน ด้านในหลังกว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดคุดมติดกับตัวเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธี ให้ใช้เสื้อชุดแขนยาว ผูกผ้าพันคอสีดำเงนกลาส์สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อภายใต้คุดมเม็ดที่สอง

แบบที่ ๒ เสื้อคอแบะปล้อยเอว แบบคอต้นสี่ประเภทสีกากแขนสั้น ตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีคุดมทอกเสื้อ ๔ คุดม มีกระเป๋ายึดติดภายนอกเป็นกระเป๋าบวมและล่างอย่างละสองกระเป๋ายึดติดกับขอบอกเป็นกระเป๋าย่ำมมีขอบรูปตัด ที่ฝากระเป๋ายึดติดกับขอบอกด้านหนึ่งคุดมข้างละ ๑ คุดม สำหรับขัดกับขอบอกกระเป๋ายึดติดด้านหลังคาดด้วยผ้าสีดำเดียวกับเสื้อขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร ชายเสื้อที่ตะเข็บกลางหลังเปิดไว้ถึงผ้าคาดเอว ติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

ให้ใช้เสื้อแบบที่ ๒ แทนเสื้อแบบที่ ๑ ในโอกาส

อันควร

คุดมที่ใช้กับเสื้อทั้งสองแบบมีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ

ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทอกเสื้อเหนือกระเป๋าย่ำมซ้าย

ข้าราชการหญิง ให้ใช้เสื้อได้ ๔ แบบ

แบบที่ ๑ อนุโลมตามแบบเสื้อของข้าราชการชาย

แบบที่ ๒ เสื้อคอพับสี่ประเภทสีกากี สีส่อนกว่า

กระโปรงหรือสืเดียวกับกระโปรง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ มีสาบกว้างประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร แขนยาวรัดข้อมือ ขอบปลายแขนกว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร หรือแขนสั้น เหนือข้อศอกเล็กน้อยตลบชาย กว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร เดินควดด้านหน้าเสื้อต่อจากเส้นบ่า มีตะเข็บผ่านกลางอก ยาวตลอดตัวทั้งสองด้าน มีคุม ๕ คุม ด้านหลังจากเส้นต่อบ่าหลัง มีตะเข็บ ผ่านตามตัวเสื้อทั้งสองด้านเช่นเดียวกับด้านหน้า ติดเครื่องหมายสังกัด ทึบคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรรณูสีเดียวกับเสื้อ ยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้าง จากไหล่ไปคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขั้วคุดมติดกับตัวเสื้อ การสวมสอดชายเสื้อไว้ในขอบกระโปรง

แบบที่ ๓ เสื้อคอพับปล่อยเอว สี่ประเภทสีกากี สืเดียวกับกระโปรงหรือกางเกง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ ไม่มีสาบ ด้านหน้า มีควตามสาบ มีคุม ๔ คุม แขนยาวหรือแขนสั้น ตลบชายกว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร มีควหน้าหลังเช่นเดียวกับแบบที่ ๒ และมีเส้นแนวตะเข็บ เช่นเดียวกับแบบที่ ๒ ทงหน้าหลัง ความยาวของเสื้อให้กลมสะโพก พองาม ติดเครื่องหมายสังกัดทึบคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ที่ไหล่เสื้อ ประดับอินทรรณูสีเดียวกับเสื้อยาวตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อ

เหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร
ด้านคอกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดคุดมติดกับตัวเสื้อ

แบบที่ ๔ เสื้อคอแบะปล่อยเอว สั้ประเภทสั้กั้
สั้เดียวกับกระโปรงหรือกางเกง ผ่าอกตลอดตัวเสื้อ ไม่มีสาบ แขนยาว
จรดข้อมือหรือแขนสั้นเหนือศอกเล็กน้อย ปลายชายกว้างประมาณ ๕
เซนติเมตร ด้านหน้าเป็นควตามสาบ ดุม ๓ ดุม ต่อด้านหน้าและด้านหลัง
ยาวตามตัว ตัดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอแบะทั้งสองข้าง และมีกระเป๋
ล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋า

ดุมที่ใช้กับเสื้อแบบที่ ๒, ๓ และ ๔ เป็นดุมสีน้ำตาล
สั้เดียวกับสั้เสื้อ

การสวมเสื้อแบบที่ ๓ และแบบที่ ๔ ให้ปล่อยชาย
เสื้อที่กระโปรงหรือกางเกง และคาดเข็มขัดตาม (๕) แบบที่ ๒ ทับเอวเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธี ให้ใช้เสื้อแบบที่ ๑ หรือแบบ
ที่ ๒ โดยใช้เสื้อเชตแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเงอนกลาส์ สอดชายผ้า
ผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่สอง

ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้
ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ายกซ้ายด้วย

(๓) อินทรธนู ให้ใช้อินทรธนูอ่อน มีเครื่องหมาย
ตำแหน่งบนอินทรธนู ดังต่อไปนี้

ข้าราชการการเมืองตำแหน่งรัฐมนตรี มีแถบกว้าง
๓ เซนติเมตร ติดทางด้านอินทรธนู ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร

ติดเรียงต่อไปอีก ๒ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่น ๆ มีแถบกว้าง ๓ เซนติเมตร ติดทางด้านอินทรี ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ติดเรียงต่อไปอีก ๑ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร ทั้งนี้ ยกเว้นข้าราชการการเมืองที่กฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบใช้บังคับโดยเฉพาะ

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป มีแถบกว้าง ๓ เซนติเมตร ติดทางด้านอินทรี ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ติดเรียงต่อไปอีก ๑ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๕ และระดับ ๖ มีแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ๓ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๓ และระดับ ๔ มีแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ๒ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๒ มีแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ๑ แถบ ขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๑ มีแถบ กว้าง ๕ มิลลิเมตร ๒ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลม ขนาดวัดเส้นผ่าศูนย์กลางวงใน ๕ มิลลิเมตร

ข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นซึ่งไม่ได้กำหนด ตำแหน่งออกเป็นระดับ แต่รับเงินเดือนตามระดับ ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้ใช้เครื่องหมาย ตำแหน่งตามระดับเงินเดือนที่ได้รับ

สำหรับข้าราชการพลเรือนวิสามัญ เฉพาะแถบที่ ขมวดเป็นวงกลมนี้ให้ขมวดเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

แถบลดดังกล่าวให้ใช้สีเหลืองหรือสีทอง การติดแถบ ให้ติดตามขวางที่ต้นอินทรีขน แถบแรกห่างจากต้นอินทรีขน ๕ มิลลิเมตร และแถบลดต่อไปเว้นระยะห่างกัน ๕ มิลลิเมตร

การใช้เครื่องหมายตำแหน่งบนอินทรีขน ให้ใช้กับ
เสื้อแบบที่ ๑ สำหรับข้าราชการชาย และแบบที่ ๑ แบบที่ ๒ และ
แบบที่ ๓ สำหรับข้าราชการหญิง

(๔) กางเกง กระโปรง

ข้าราชการชายให้ใช้กางเกงแบบราชการสีประเภท สีทากิไม่พับปลายขา

ข้าราชการหญิงให้ใช้กางเกงหรือกระโปรงสีประเภท สีทากิได้ ๕ แบบ

แบบที่ ๑ กางเกง อนุโลมตามแบบของข้าราชการชาย

แบบที่ ๒ กางเกงขายาว ขาตรง ไม่มีลวดลาย
ขอบกางเกงกว้างประมาณ ๑ นิ้ว มีหรือไม่มีกระเป๋าก็ได้ มีzipด้านหน้า
หรือด้านข้าง ไม่พับปลายขา

แบบที่ ๓ กระโปรงยาวปิดเข้า ปลายบานเล็กน้อย

แบบที่ ๔ กระโปรง มีตะเข็บหน้า ๒ ตะเข็บ
ตะเข็บหลัง ๒ ตะเข็บ ยาวครึ่งเข้า ปลายบานเล็กน้อย

แบบที่ ๕ กระโปรงกางเกง แบบกางเกงยาวครึ่ง
เข้า มีตะเข็บหน้า ๒ ตะเข็บ ตะเข็บหลัง ๒ ตะเข็บ มีzipกระທบด้าน
หน้าและด้านหลัง

(๕) เข็มขัด

ข้าราชการชาย ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายถักสักก
กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ทางนอน ปลายมนกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีรูป
ครุฑคูนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายเข็มขัด
หุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร

ข้าราชการหญิง ให้ใช้เข็มขัด ๒ แบบ

แบบที่ ๑ ใช้คาดทับขอบกระโปรง โดยใช้เข็มขัด
อนุโลมตามแบบข้าราชการชาย

แบบที่ ๒ ใช้คาดทับเสื้อ โดยใช้เข็มขัดผ้าสี่ประเภท
สักกสักเดียวกับเสื้อ กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร หัวสี่เหลี่ยมหุ้มผ้า

(๖) รองเท้า ถุงเท้า

ข้าราชการชาย ให้ใช้รองเท้ามุ้ยสั้นหรือมุ้ยข้อหนึ่ง หรือวัตถุเทียมหนังสีดำ หรือสีน้ำตาล ไม่มีลวดลาย ถุงเท้าสีเดียวกับ รองเท้า

ข้าราชการหญิง ให้ใช้รองเท้ามุ้ยสั้นหรือรัดสั้น หนึ่งหรือวัตถุเทียมหนังสีดำหรือสีน้ำตาลแบบปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน ๑๐ เซนติเมตร

(๗) เครื่องหมายแสดงสังกัด ให้มีเครื่องหมาย แสดงสังกัดทำด้วยโลหะโปร่งสีทองไม่มีขอบ สูง ๒ เซนติเมตร ติดที่ คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง เป็นรูปดังต่อไปนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี	รูปตราราชสีห์คชสีห์ รักษารัฐธรรมนูญ
กระทรวงการคลัง	รูปตราบัณฑุกษัตริย์
กระทรวงการต่างประเทศ	รูปตราบัวแก้ว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รูปตราพระพิรุณทรงนาค
กระทรวงคมนาคม	รูปตราพระรามทรงรถ
กระทรวงพาณิชย์	รูปตราพระวิษณุกรรม
กระทรวงมหาดไทย	รูปตราราชสีห์
กระทรวงยุติธรรม	รูปตราพระคฤพาทิ
กระทรวงวิทยาศาสตร์	รูปตราปรมาณู เพ็ญจักร
เทคโนโลยีและการพลังงาน	และดวงอาทิตย์

กระทรวงศึกษาธิการ	รูปตราสมาชกรรมจักร
กระทรวงสาธารณสุข	รูปตราคบเพลิง มีปีกและม้ง พันคบเพลิง
กระทรวงอุตสาหกรรม	รูปตรานารายณ์เกษียรสมุทร
ทบวงมหาวิทยาลัย	รูปตราวชิระ
ราชบัณฑิตยสถาน	รูปตรามหามงกุฎเหนือพระขรรค์ และหนังสือ
สำนักพระราชวังและ สำนักราชเลขาธิการ	รูปตรามหามงกุฎและอุณาโลม
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	รูปตราคันชั่งประดิษฐ์หน้าพาน รัฐธรรมนุญ

สำหรับข้าราชการหญิง ให้ติดเครื่องหมายแสดงสังกัดที่คอแบะ
ของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(๘) บ้ายช้อและตำแหน่ง

ให้ม้บ้ายช้อพนส์ดำ ขนาดกว้างไม่เกิน ๒.๕
เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๑.๕ เซนติเมตร แสดงช้อตัว ช้อสกุล และช้อ
ตำแหน่งในการบริหารงานหรือช้อตำแหน่งในสายงานตามท้องค้การกลาง
บริหารงานบุคคลกำหนด ประดับท้อกเสื้อเหนือกระเป่าบนขวา

๒.๒ เครื่องแบบพิธีการ

ก. เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

(๑) หมวก

ข้าราชการชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กะบังหน้าทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร มีปุ่มโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ คู่ ผ่าพื้นหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปกคั่นสีทองสูง ๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

ข้าราชการหญิง ให้ใช้หมวกได้ ๒ แบบ

แบบที่ ๑ อนุโลมตามแบบหมวกของข้าราชการชาย แต่เป็นทรงอ่อน

แบบที่ ๒ หมวกแก๊ปทรงอ่อนพับปกสีขาว สายรัดคางสีทองมีปุ่มโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ คู่ ผ่าพื้นหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปกคั่นสีทองสูง ๔.๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

การสวมหมวก ให้สวมในโอกาสอันควร

(๒) เสื้อ

ข้าราชการชาย ให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ปุ่มโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ ๕ คู่ ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋ายกด้วย

ข้าราชการหญิง ให้ใช้เสื้อมอกคอแบบสีขาวแบบคอแหลมหรือคอปาน แขนยาวถึงข้อมือ มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ ที่แนว

สามอกมุดุม โลหะสี ทองตราครุฑพ่าห์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ๓ ดุม สำหรับแบบเสื่อคอแหลม และ ๕ ดุม สำหรับแบบเสื่อคอบ้าน มีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋า และให้ใช้เสื่อคอปับแขนยาวสีขาวผูกผ้าพันคอสีดำ เอนกกลาส ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทอกเสื่อเบองซ้ายด้วย

(๓) อินทรธนู ให้มีอินทรธนูแก่งกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาวตามความยาวของบ่า พันสักหลาดสีดำ ติดทับเสื่อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายมนติดดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก อินทรธนูมีลายดังนี้

ข้าราชการการเมืองตำแหน่งรัฐมนตรี บัณฑิตของ
 ราชบัณฑิตยสถาน เติมแผ่นอินทรธนู

ข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่น ๆ มีแถบสีทองกว้าง
 ๕ มิลลิเมตรเป็นขอบ และบัณฑิตของราชบัณฑิตยสถานตลอดส่วน
 กลางของอินทรธนู ทั้งนี้ ยกเว้นข้าราชการการเมืองที่มกุฎหมายว่าด้วย
 เครื่องแบบใช้บังคับโดยเฉพาะ

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗
 ขึ้นไป มีแถบสีทองกว้าง ๕ มิลลิเมตรเป็นขอบ และบัณฑิตของ
 ราชบัณฑิตยสถานตลอดส่วนกลางของอินทรธนู

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๕ และ
ระดับ ๖ มีแถบสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร เป็นขอบ และปักคนสีทองลาย
ช่อชัยพฤกษ์ มีดอก ๓ ดอก เรียงตามส่วนยาวของอินทรีนุ ไม่เกิน ๓
ใน ๔ ส่วนของอินทรีนุ

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๓ และ
ระดับ ๔ มีแถบสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร เป็นขอบ และปักคนสีทอง
ลายช่อชัยพฤกษ์ มีดอก ๒ ดอก เรียงตามส่วนยาวของอินทรีนุ ไม่เกิน
ครึ่งหนึ่งของอินทรีนุ

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๒ มีแถบ
สีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร เป็นขอบ และปักคนสีทองลายช่อชัยพฤกษ์ มี
ดอก ๑ ดอก ไม่เกิน ๑ ใน ๔ ส่วนของอินทรีนุ

ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๑ มีแถบสีทองกว้าง ๕
มิลลิเมตร เป็นขอบ

สำหรับข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นซึ่งไม่ได้
กำหนดตำแหน่งออกเป็นระดับ แต่รับเงินเดือนตามระดับ ตามบัญชีท้าย
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้ใช้อินทรีนุ
ตามระดับเงินเดือนที่ได้รับ

(๔) กางเกง กระโปรง

ข้าราชการชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีขาวขา
ยาว ไม่พับปลายขา

ข้าราชการหญิง ให้ใช้กระโปรงสีขาว ตัดเสื้อตัวหน้า ๒ เกต็ด และด้านหลัง ๒ เกต็ด ยาวปิดเข้า ปลายบานเล็กน้อย ใช้กับแบบเสื้อคอแหลม หรือกระโปรงสีขาวยาวปิดเข้า ปลายบานเล็กน้อย ใช้กับแบบเสื้อคอบาน

(๕) รองเท้า ถุงเท้า

ข้าราชการชาย ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำขนาดผูก ถุงเท้าสีดำ

ข้าราชการหญิง ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำแบบปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน ๑๐ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

ข. เครื่องแบบปกติภาคฤดูร้อน ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่สีของหมวก ผ้าพันหมวก หมอนสักหลาดสำหรับปักครุฑพ่าห์ เสื้อและกางเกงหรือกระโปรง เป็นสีประเภทสี kaki

ค. เครื่องแบบครึ่งยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกงหรือกระโปรงให้ใช้ผ้าสักหลาดหรือเส้รังสีดำ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ง. เครื่องแบบเต็มยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศสวมสายสะพาย

จ. เครื่องแบบสโมสร

เครื่องแบบสโมสรสำหรับข้าราชการชาย มี ๓ แบบ

คือ

(๑) เครื่องแบบสโมสร ก. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ

(๒) เครื่องแบบสโมสร ข. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ก. เว้นแต่

เสื้อ ให้ใช้เสื้อสโมสรสีขาว ทำด้วยผ้าสักหลาดหรือเสิร์จ เบตอก ปาดเอว มีคุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้อมือข้างละ ๓ คุม ีระหว่างอกกับเอวข้างละ ๓ คุม และที่บรรจบเสื้อมีคุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ข้างละ ๑ คุม คุมคันทวยสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน ประกอบด้วยเสือกกสีขาว คุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ ๓ คุม และเสื้อเชตสีขาวอกแฉงข้อมือแฉง คอเชตชั้นเดียวแบบปกเสื้อผูกผ้าผูกคอสีดำ เจอนหูกระต่าย

เครื่องหมายสังกัด ให้ติดที่คอแบะของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ในฤดูร้อน ให้ใช้กางเกงสีขาวแทนกางเกงสีดำได้

(๓) เครื่องแบบสโมสร ค. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ข. เว้นแต่เสื้อเชตอกแฉงให้ใช้เสื้อเชตอกอ่อนสีขาว และเสือกก็ให้ใช้แพรแถบสีเดียวกับกางเกงรัดเอว

แทน แพร่แถบบนส่วนกลางด้านหน้ากว้าง ๑๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียวกว้าง ๑๑ เซนติเมตร ที่ปลายมีขอเกี่ยวติดกันในขณะคาดทางด้านหลัง

สำหรับข้าราชการหญิง ให้แต่งตามสมณนิยม

ข้อ ๓ ข้าราชการสังกัดสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการให้ใช้เครื่องแบบเหมือนข้าราชการประเภทอื่นๆ เว้นแต่อินทรรณูของเครื่องแบบปกติเครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบสโมสร ให้เพิ่มเส้นลวดสีทองติดที่ขอบริมแถบทองคำนอก

สำหรับข้าราชการผู้ใดที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) มหาตเล็กหลวง
- (๒) ตำรวจหลวงรักษาพระองค์
- (๓) เจ้าพนักงานพระราชพิธี
- (๔) พนักงานรถยนต์หลวง เรือยนต์หลวง

ให้แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายตามจารีตประเพณีอันเคยมีมาในราชสำนักแต่กาลก่อนได้ในโอกาสที่สำนักพระราชวังมีคำสั่งให้แต่ง

การแต่งกายตามประเพณีดังกล่าว ให้ประดับแพรแถบหรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานตามหมายกำหนดการ

ข้อ ๔ ข้าราชการนอกประจำการ ให้ใช้เครื่องแบบเหมือนข้าราชการประจำการ เว้นแต่เครื่องหมายสังกัดให้ติดที่อกเสื้อเบื้องขวา

ข้อ ๕ ภายใต้บังคับ (๓) ของ ก. ของ ๒.๒ ในข้อ ๒
ข้าราชการวิสามัญและข้าราชการประเภทอื่นซึ่งไม่ได้กำหนดตำแหน่งออก
เป็นระดับตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ให้ใช้เครื่อง
แบบตามกฎหมาย แต่ข้าราชการคนใดควรแต่งระดับใด ให้เป็นไปตามระเบียบ
ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีเทียบไว้”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกบัญชีอักษรย่อชื่อจังหวัดท้ายกฎสำนักนาย
กรัฐมนตรี ฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
เครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ใช้บัญชี
อักษรย่อชื่อจังหวัดท้ายกฎสำนักนายกรัฐมนตรีนั้นแทน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

พลเอก ป. ตินสุตานนท์

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอักษรย่อชื่อจังหวัด

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	อักษรย่อ
๑	กรุงเทพมหานคร	กท
๒	กระบี่	กบ
๓	กาญจนบุรี	กจ
๔	กาฬสินธุ์	กส
๕	กำแพงเพชร	กพ
๖	ขอนแก่น	ขก
๗	จันทบุรี	จบ
๘	ฉะเชิงเทรา	ฉช
๙	ชลบุรี	ชบ
๑๐	ชัยนาท	ชน
๑๑	ชัยภูมิ	ชย
๑๒	ชุมพร	ชพ
๑๓	เชียงราย	ชร
๑๔	เชียงใหม่	ชม
๑๕	ตรัง	ตร
๑๖	ตราด	ตต
๑๗	ตาก	ตก
๑๘	นครนายก	นย
๑๙	นครปฐม	นฐ
๒๐	นครพนม	นพ

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	อักษรย่อ
๒๑	นครราชสีมา	นม
๒๒	นครศรีธรรมราช	นศ
๒๓	นครสวรรค์	นว
๒๔	นนทบุรี	นบ
๒๕	นราธิวาส	นธ
๒๖	น่าน	นน
๒๗	หนองคาย	นค
๒๘	บุรีรัมย์	บร
๒๙	ปทุมธานี	ปท
๓๐	ประจวบคีรีขันธ์	ปจ
๓๑	ปราจีนบุรี	ปจ
๓๒	ปัตตานี	ปน
๓๓	พระนครศรีอยุธยา	อย
๓๔	พะเยา	พย
๓๕	พังงา	พง
๓๖	พัตลุง	พท
๓๗	พิจิตร	พจ
๓๘	พิษณุโลก	พล
๓๙	เพชรบุรี	พบ
๔๐	เพชรบูรณ์	พช
๔๑	แพร่	พร

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	อักษรย่อ
๔๒	ภูเก็ต	ภก
๔๓	มหาสารคาม	มค
๔๔	แม่ฮ่องสอน	มส
๔๕	ยะลา	ยล
๔๖	ยโสธร	ยส
๔๗	ร้อยเอ็ด	รอ
๔๘	ระนอง	รน
๔๙	ระยอง	รย
๕๐	ราชบุรี	รบ
๕๑	ลพบุรี	ลพ
๕๒	ลำปาง	ลป
๕๓	ลำพูน	ลพ
๕๔	เลย	ลย
๕๕	ศรีสะเกษ	ศก
๕๖	สกลนคร	สน
๕๗	สงขลา	สข
๕๘	สตูล	สต
๕๙	สมุทรปราการ	สป
๖๐	สมุทรสงคราม	สส
๖๑	สมุทรสาคร	ศค
๖๒	สระบุรี	สบ

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	อักษรย่อ
๖๓	สิงห์บุรี	สท
๖๔	สุโขทัย	สท
๖๕	สุพรรณบุรี	สพ
๖๖	สุราษฎร์ธานี	สฎ
๖๗	สุรินทร์	สร
๖๘	อ่างทอง	อท
๖๙	อุดรธานี	อด
๗๐	อุดรดิตถ์	อด
๗๑	อุทัยธานี	อน
๗๒	อุบลราชธานี	อบ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้ยกเลิกการใช้เครื่องหมายตำแหน่งติดบนอินทรีธนูในเวลาแต่งเครื่องแบบปฏิบัติราชการ แต่ในขณะเดียวกันมีหน่วยงานของส่วนราชการบางแห่งยังจำเป็นต้องใช้เครื่องหมายตำแหน่งติดบนอินทรีธนูสำหรับการแต่งเครื่องแบบอยู่อีก จึงทำให้เครื่องแบบข้าราชการเกิดความไม่เหมาะสมขึ้นในบางกรณี สมควรแก้ไขเครื่องแบบข้าราชการเสียใหม่ให้เป็นระเบียบ โดยให้ข้าราชการที่แต่งเครื่องแบบปฏิบัติราชการใช้เครื่องหมายตำแหน่งติดบนอินทรีธนูได้เมื่อใช้แต่งกับเสื้อสีกากีคอพับ

อนึ่ง โดยเหตุที่เครื่องแบบปฏิบัติราชการสีกากีคอแฉะเป็นชุดพิมพ์ไว้เพื่อให้แต่งตามความเหมาะสมในโอกาสอันสมควร มีไว้สำหรับใช้ในโอกาสไปงานพิธี จึงไม่กำหนดให้ใช้เครื่องหมายตำแหน่งติดบนอินทรีธนู และพร้อมกันนั้นได้ตัดอินทรีธนูที่เสื้อสีกากีคอแฉะปล่อยเอวของข้าราชการหญิงออกไปด้วยเพื่อให้สอดคล้องกันกับเสื้อสีกากีคอแฉะของข้าราชการชาย

นอกจากนี้ได้กำหนดเครื่องหมายแสดงสังกัด ของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน กับเครื่องหมายแสดงสังกัดของราชบัณฑิตยสถาน ขันใหม่ และโดยที่เครื่องแบบสำหรับเจ้าพนักงานบางตำแหน่งในกรมสรรพสามิต ได้มีการกำหนดเครื่องหมายสังกัด อักษรย่อชื่อจังหวัดไว้สำหรับเจ้าพนักงานสรรพสามิตใช้ประดับกับการแต่งเครื่องแบบ แต่ปรากฏว่าจังหวัดพระนครธนบุรี ได้เปลี่ยนเป็นกรุงเทพมหานคร และได้มีการจัดตั้งจังหวัดเพิ่มขึ้นอีก คือจังหวัด

พะเยาและจังหวัดยโสธร สมควรแก้ไขเครื่องหมายสังกัด อักษรย่อของจังหวัด
สำหรับจังหวัดที่มีการเปลี่ยนชื่อและจังหวัดที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ถูกต้องกับสภาพความ
เป็นจริงด้วย จึงจำเป็นต้องออกกฎสำนักนายกรัฐมนตรี